

З ДОСВІДУ БІОГРАФІСТИКИ

УДК 929 + 929.5

*Наталія Вікторівна ЛОБКО,
асистент кафедри історії Сумського державного університету,
член Українського Геральдичного Товариства,
кандидат історичних наук (Суми)*

СУЧАСНІ БІОГРАФІЧНІ ТА ГЕНЕАЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ: ШЛЯХИ ЗБЛИЖЕННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ

Порівнюються предмет, об'єкт, мета і джерела генеалогічних і біографічних досліджень. Аналізуються зміни в історико-біографічних та історико-генеалогічних дослідженнях останнього часу, що ведуть до їхнього зближення та трансформації у історико-генеолого-біографічні дослідження.

Ключові слова: генеалогія, біографістика, джерелознавство.

Compares subject, object, goal and sources of genealogical and bibliographic studies. On the analysis of changes in the historical-bibliographic and historical-geneological research the author came to the conclusion about their convergence in the united historical-geneological-biographical studies.

Key words: genealogy, biography science, science about source.

Сравниваются предмет, объект, цель и источники генеалогических и биографических исследований. Анализируются изменения в историко-биографических и историко-генеалогических исследованиях последнего времени, которые ведут к их сближению и трансформации в историко-генеолого-биографические исследования.

Ключевые слова: генеалогия, биографистика, источниковедение.

Проголошення незалежності України, розвиток процесів національного відродження створили передумови для відновлення історичної пам'яті українського народу, посилення уваги до життя та діяльності конкретних діячів. На сучасному етапі все більше уваги приділяється усвідомленню ролі особистості в історичному процесі. Більшість дослідників єдині в тому, що в історію слід вводити «людський фактор», заселяти людьми, відходити від штучних соціологічних схем [10, с. 321]. Як зазначає Я. Д. Ісаєвич, «історію творять люди для людей, людські долі є основним складником історичного процесу» [18, с. 7].

Нині ми є свідками процесу «олюднення», персоналізації історії України. З цим процесом пов'язане повернення із забуття імен багатьох видатних українців. В останні роки життя відомих людей усе частіше стає предметом історичних розвідок. Сучасні дослідники роблять спроби показати історію кризь життя історичної особи. Окрім цього, як вважає С. М. Ляшко: «...осмислення життєписів багатьох визначних, більш чи менш відомих і пересічних особистостей України лежить в основі уявлення про минуле і сучасність нашої країни, сприяє усвідомленню нами ідеї і спадкоємності поколінь, зміцненню національної самосвідомості українського народу — першооснови його духовного і державного відродження» [34, с. 3].

У зв'язку з тим, що саме людина є одним із об'єктів генеалогічних і біографічних досліджень, здобутки в цих галузях історичної науки сприяють заповненню «білих плям» в історії та культурі України, їх «олюдненню». Нині перед генеологами та біографістами стоїть завдання колективними зусиллями відтворити історію України кризь життєписи її видатних представників.

За останнє десятиліття збільшилася кількість розвідок про життя різних видатних осіб. Порівнюючи зміст цих праць із біографічними творами радянського часу, можна побачити, що вони якісно змінилися. Так, радянські дослідники, як правило, на початку біографії вказували тільки дату, місце народження досліджуваної особи, іноді робітниче чи селянське походження. Відомості про інше походження вважали не суттєвими та не вартими уваги. Як зазначав Ярослав Дашкевич, характеризуючи ті довідково-біографічні видання: «...у виданнях біографічно-просопографічного профілю генеалогічні елементи (відомості про батьків, дідів, дальших предків, а також дітей, внуків) займають набагато менше місця, ніж це потрібно» [13, с. 6]. Останнім часом спостерігається прагнення на новому рівні відновити традиції у галузі історико-генеалогічних, історико-біографічних досліджень, закладені у ХІХ – на початку ХХ ст. В. Антоновичем, О. Лазаревським, І. Павловським, В. Модзалевським і продовжені у 20-ті – на початку 30-х рр., зокрема М. Н. Петровським у серії статей під загальною назвою «До історії української просопографії» [15; 32; 42].

Нині в багатьох біографічних статтях можна знайти інформацію про родовід людини. Наведу лише декілька прикладів. У 2004 р. побачила світ колективна праця «Українки в історії», присвячена відомим українським жінкам, які жили в різні часи. Так, З. Хижняк на початку своєї розповіді про Галшку Гулевичівну повідомляє про велику родину Гуревичів, знайомить із родоводом героїні, а також із родинами її двох чоловіків [40, с. 47]. Ця сама дослідниця в нарисі

«Мати гетьмана Марія Магдалена Мазепина» також наводить цікаві відомості про родину матері гетьмана [40, с. 52–56].

На сторінках періодичних видань постійно друкуються біографії відомих людей. Скажімо, у журналі «Київська старовина», присвяченому 80-річчю Національної академії наук України (№ 6 за 1998 р.), опубліковані матеріали до біографій академіків фундаторів НАН України — О. Левицького, М. Туган-Барановського, С. Смаль-Стоцького, В. Косинського. У цих статтях також є повідомлення про походження вчених, про яке раніше воліли не згадувати. Адже народився О. Левицький у родині православного священика, предки якого служили в козацькому війську, займали в Гетьманщині посади сотників і осавулів, але більша частина їх були «мазепинці» [37, с. 74]. М. Туган-Барановський і В. Косинський також були дворянського походження, яке в більшовицькі часи, як відомо, не прикрашало біографії [11, с. 94; 30, с. 130]. До речі, в статті про Михайла Туган-Барановського автор повідомляє, що більш докладно про родину відомого вченого можна дізнатися з повісті О. Купріна «Гранатовий браслет», де поданий близький до реального сімейний портрет родини Туган-Барановського.

Показовою також може бути і спеціалізована тематична монографія «Українська історична біографістика: забуте і невідоме» [41]. В ній дослідники також активно використовують генеалогічну інформацію при дослідженні життя та діяльності вчених, діячів XVII–XX ст., які зробили значний внесок у розвиток і становлення державності України.

У першій половині 90-х рр. у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського був створений відділ біографічних досліджень, який невдовзі був перетворений на Інститут біографічних досліджень, одним із проектів якого є підготовка Українського біографічного словника — «монументальної багатотомної ретроспективної праці, що представлятиме колективну біографію українського народу» [45, с. 6]. Згідно «Редакційної інструкції Українського біографічного словника» в розділі «Принципи побудови біографічної статті» в частині «Життєпис» зазначено: «2.2. При описі сімейного стану та родинних зв'язків необхідно вказати прізвище, ім'я, по батькові матері та батька, дружини (чоловіка); в разі необхідності вказується їхній фах, чин або суспільна належність. Якщо особа належала до відомого історичного роду або мала відомих родичів, бажано дати стисло інформацію з історії роду. 2.5. При потребі подаються основні факти з особистого життя — особливо ті, що мали вплив на громадську діяльність» [36, с. 53]. У чотирьох випусках збірника наукових праць «Українська біографістика» були надруковані зразки статей до словника, написані згідно зазначеної інструкції.

Таким чином, у багатьох працях біографічного характеру, що побачили світ останнім часом, присутні генеалогічні відомості, які часто прояснюють вчинки, погляди впливових діячів того часу та розставляють все на свої місця. Також дослідники зрозуміли, що генеалогія здатна дати матеріал для з'ясування ролі та значення сімейно-родинних зв'язків і взаємин у процесі становлення особистості.

Так, вивчаючи життєвий шлях академіка Петра Капіци, С. Процюк наголошував: «Ми звернемося назад, в історію предків ученого, бо тільки так зможемо пояснити його пов'язаність з Україною» [35, с. 61–62]. А відомий історик-геральдист та генеолог В. Сенютович-Бережний вважав, що для кращого розуміння різних історичних подій слід вивчати минуле людей, що беруть участь у цих подіях. «Між тим, для яснішого розуміння нашої історії, особливо бурхливої доби Богдана Хмельницького, нам не слід забувати, що в кожній людині, яка її творила промовляв і голос її предків, та вона психологічно, до великої міри, являлася і витвором того середовища, із якого вийшла та в якому розвивалась» [38, с. 149].

Скажімо, саме в походженні І. Виговського більшість істориків, які розглядали діяльність цього гетьмана, бачили витoki його політики. Історики першої половини ХІХ ст. наголошували, що він був за національністю поляк [3, с. 182; 29, с. 10]. Саме цим Д. Бантиш-Каменський і М. Маркевич пояснювали його пропольську орієнтацію та розрив із Московською державою. Вони акцентували увагу на тому, що Україна була чужою для цього гетьмана [3, с. 223; 29, с. 5]. Інакше трактував це питання М. Костомаров, який звернув увагу на те, що І. Виговський «походив з чисельного розгалуженого польського роду шляхетського» [23, с. 200]. Проте історик надалі робив акцент не на національних коренях гетьмана, а наголошував, що той був «шляхтич руської віри» [23, с. 271]. В. Антонович взагалі відійшов від версії своїх попередників про польські корені І. Виговського, а вважав його дрібним українським шляхтичем родом із Київщини [1, с. 47]. Такої думки були й інші українські історики початку ХХ ст. [7, с. 604; 17, с. 255]. Щоправда, О. Єфименко при цьому відзначала, що І. Виговський через свою дружину був пов'язаний із магнатськими родами Литовської Русі та належав до освічених представників польської культури [16, с. 107]. Таким чином, генеалогічні подробиці суттєво допомагають зрозуміти, виявити особистий вибір, його мотиви тощо. Сучасні дослідники все частіше використовують результати генеалогічних досліджень як основу для історико-біографічних досліджень.

На сучасному етапі потрібно констатувати, що відбулося розширення мети генеалогічних досліджень. Так, нині дослідники прагнуть не лише з'ясувати дати народження, шлюбу та смер-

ті особи та встановити її родинні зв'язки, а й з'ясувати її соціальний і юридичний статус, службу та іншу кар'єру, майновий стан тощо, тобто, отримати якомога більше інформації біографічного змісту про неї та інших представників роду. Окрім цього, при проведенні генеалогічних досліджень роблять спроби визначити місце та роль представників роду в історії [4; 5; 27; 39; 43]. Тому сучасні родовідні розписи наповнені біографіями видатних членів роду. Відтак, у них присутня не лише історія роду, а й простежується доля окремих його представників [14, с. 17].

У зв'язку зі змінами в історико-біографічних та історико-генеалогічних дослідженнях розглянемо, що саме зближує ці дві науки.

Одним із об'єктів генеалогічних і біографічних досліджень є людина з тією різницею, що об'єктом біографістики як науки, на думку В. С. Чишка, є видатна особа, яка існувала або існує реально та залишила помітний слід в історії та культурі суспільства, не зважаючи на ідеологічну, політичну спрямованість і позитивну або негативну оцінку її внеску, як соціальне явище в його різноманітних зв'язках із суспільством та у єдності її індивідуального та соціального [43, с. 197]. А генеолога цікавить людина в її сімейно-родинних зв'язках, і ця людина не обов'язково повинна бути видатною особою.

Завданням біографа є реконструювати життя людини, відтворити образ діяча, подати цілісну загальну характеристику. І саме зібрані та систематизовані генеалогічні дані можуть бути основою для складання біографії, пояснення вчинків людини. Метою генеалогічного дослідження є виявлення представників досліджуваного роду та з'ясування родинних зв'язків між ними. Після реконструкції родинного дерева дослідник на основі допоміжних генеалогічних джерел може спробувати простежити долю окремих представників роду та відновити його історію. Також генеалогія збирає біографічні відомості про особу з усіх джерел і встановлює їх достовірність на основі архівних матеріалів.

Знання генеалогії необхідні для цілеспрямованого пошуку історичних документів і для написання біографії. З цього приводу, російська дослідниця О. В. Петрова зауважує, що генеалогічні знання потрібні для визначення тих осіб, у яких насамперед потрібно шукати документи героя розвідки та відомості про нього. Такими особами є його безпосередні нащадки, родичі по боковим лініям та їхні нащадки, а також нащадки друзів, знайомих [31, с. 33–34].

Так, як відомо, у М. Гоголя не було прямих нащадків, але у нього були сестри та племінники. І саме знання їх імен і прізвищ дало можливість дослідниці Н. Крутиковій за допомогою щоденників сестри, чоловіка сестри та племінниці пролити світло на окремі сторінки життя письменника. Деякі сторінки цих щоден-

ників є літописом тієї гілки Гоголівського роду, що породичалася з пушкінським [24; 45].

Таким чином, генеалогія стає складовою частиною історичного дослідження. Знання генеалогії іноді стають дороговказом місця пошуку необхідних матеріалів для написання біографії.

Під час генеалогічних і біографічних досліджень використовуються однакові джерела. Для сучасних дослідників особливо велику цінність мають документи особового походження, що утворилися впродовж життя, наукової, творчої, службової, громадської та іншої діяльності особи (сім'ї, роду), а також ті, що відклалися в їхніх особистих (сімейних, родових) архівах [2, с. 322].

Основними видами таких джерел є спогади (мемуари), щоденники, приватне листування, життєписи, автобіографії, подорожні нотатки тощо. Цінність цих джерел зумовлюється особливостями їхнього походження, оскільки вони належать конкретному автору, а відтак відображають безпосереднє сприйняття ним навколишнього світу, історичних подій і явищ. По-перше, в них закладена своєрідна інформація соціально-психологічного рівня, відсутня в інших видах джерел. По-друге, матеріали особового походження нерідко містять такі відомості, яких немає в інших джерелах [19, с. 413]. Але, як зазначає Ю. Пінчук: «...вони поряд з іншими джерелами потребують наукової критики їхньої вірогідності, отже, мають розглядатися як об'єкт історичного та історіографічного аналізу» [33, с. 89].

Документи особового походження головним чином зберігаються в державних архівах, рукописних відділах бібліотек, музеях, науково-дослідних інститутах. Комплекси цих документів називають фондами особового походження або особовими фондами.

Підрахунки показали, що на початку 80-х рр. у системі державних архівів зберігалася 1227 особових фондів обсягом 92298 справ. Характеристиці цих фондів і їх значенню присвячено декілька статей історика-архівознавця О. О. Колобова [20; 21].

Останнім часом з'явилися спеціальні путівники, що містять дані про склад і зміст документів особових архівних фондів із зазначенням місця їх зберігання. Так, в 1998 р. побачив світ путівник «Видатні вчені Національної Академії Наук України. Особові архівні та рукописні фонди академіків і членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського. (1918–1998)».

Цей Путівник є першим в Україні виданням, що розкриває зміст особових архівних фондів видатних учених України. Слід зазначити, що Путівник є досить зручним у користуванні. Структура опису передбачає наявність сталих і додаткових рубрик і підрубрик. Для генеалогічного дослідження найбільше цікавими є опис матеріалів під рубриками: «Біографічні матеріали», «Біографічні документи», «Фотографії».

Як уже зазначалося, одним із місць зберігання фондів особового походження є державні архіви. На жаль, станом на 80-ті рр. у багатьох путівниках по архівах інформації про наявність у них фондів особового походження немає. Останнім часом такий стан речей почав змінюватися. Нині в багатьох архівних путівниках є не лише відомості про наявність документів особового походження, а й повідомляється про їх кількісний та якісний склад на момент видання путівників.

Інформацію про місцезнаходження документів особового походження також можна знайти в покажчику «Личные архивные фонды в государственных хранилищах СССР», що був виданий у 1963–80 рр. разом із Головархівом СРСР, Державною бібліотекою СРСР ім. В. І. Леніна та Архівом АН СРСР. У 3 томах цього покажчика вміщено відомості про 24481 особових фондів, що перебувають у різних державних сховищах, а також інформацію про колекцію з 600 сховищ СРСР, в яких є відомості лише про діячів радянської епохи. О. О. Колобов вказує на недоліки цього покажчика. Це нерівнозначні періоди, за які представлено відомості окремими категоріями сховищ. У жодному томі немає відомостей про документи особового походження, що перебувають на зберіганні у їхніх власників. У цей довідник не увійшли відомості про ті особові фонди, що мали особливий режим користування. Однак, не зважаючи на ці недоліки, робить висновок дослідник, довідник загалом містить багатющий інформаційний матеріал [21, с. 209]. Відомості про документи особового походження також є у довідниках «Державні архіви СРСР» у 2-х частинах (М., 1989) та «Документи ГАФ СРСР в бібліотеках, музеях і науково-галузевих архівах» (М., 1991).

Останнім часом у різних періодичних виданнях можна знайти статті, присвячені характеристиці фондів особового походження родових архівів. Зокрема слід відзначити публікації в «Архівах України» [6; 8; 12; 22; 25; 28].

Спробуємо з'ясувати, які саме документи особового походження містять інформацію генеалогічного характеру.

Для генеалогічного дослідження найбільше цінними є документи біографічного характеру. За ступенем об'єктивності їх можна поділити на дві групи.

1. Офіційні — свідоцтва про народження, одруження, смерть, особові листки обліку кадрів, паспорти, автобіографії. Це найоб'єктивніші джерела.
2. Автобіографії, мемуари, спогади, щоденники, біографічні нариси, матеріали до родоводів. Це складніші історичні джерела, що потребують наукової критики їхньої вірогідності. Особливо обережно потрібно ними користуватися при написанні біографії.

М. І. Гончаренко автобіографічні тексти за типом характеру поділяє на дві групи: «службові» та «творчі». До першої групи вона зараховує тексти службові, формально складені, які писали обов'язково під час вступу до учбових закладів і спілок, наймані на роботу тощо. Ці тексти мали усталену, часом анкетовану форму й атрибутовану особливість викладу матеріалу.

«Творчий» тип автобіографічних текстів за структурою близький до літературного жанру. Це тексти вільні за формою та стилем викладу матеріалу та з особистісними акцентами на мистецьких, наукових, філософських та інших планах. Автобіографічні матеріали такого типу можуть бути як короткими, фрагментарними тестами, так і просторими, межуючи або переростаючи у мемуари, де акцент зміщено з власної особи на середовище [9, с. 222–223].

Результатом досліджень біографів є різні біографічні словники, довідники, нариси, які також можуть використовувати в своїх дослідженнях генеологи. Іноді генеалогічне дослідження розпочинається із знайомства з різними біографічними довідниками та словниками. Виданням із біографістики, що вийшли останнім часом присвячена стаття Т. В. Куриленко [26].

Генеологів цікавить у біографії її фактологічна (пасивна) частина. Іноді відомості з біографії досліджуваної особи або її родичів стають ключем до початку дослідження.

Таким чином, генеалогія та біографістика (просопографія) тісно пов'язані між собою. Зокрема, об'єктом генеалогічних і біографічних досліджень є людина, діяльна (діюча) в історичному процесі. Також як біографи, так і генеологи користуються практично одними й тими самими джерелами. Однак біографістика дає більш поглиблену інформацію про окрему особу та її суспільну роль.

Аналіз останніх праць, присвячених життю та діяльності відомих українців, свідчить, що дослідники все частіше використовують результати генеалогічних досліджень як основу для історико-біографічних досліджень. Водночас, генеологи свої родовідні розписи наповнюють біографіями видатних членів роду, відтак, сучасні родовідні розписи є не лише історією роду, в них простежується доля окремих його представників. Проте практично неможливо відірвати дослідження родинних зв'язків від вивчення кар'єри, власності та інших біографічних фактів. Таким чином, на сучасному етапі відбувається трансформація біографічних досліджень у генеалогічні, а останні біографічні та генеалогічні розвідки все частіше стають результатом історико-генеалогічно-біографічних досліджень.

Можливо, це свідчить про зародження нового виду досліджень — історико-генеолого-біографічних досліджень.

1. Антонович, В. Б. Іван Виговський [Текст] / В. Б. Антонович // Гетьмани України : іст. портрети : збірник. – К. : Ж-л «Україна», 1991. – 215 с.
2. Архівознавство [Текст] : підручник / за заг. ред. Я. Калакури, І. Матяш ; Держ. комітет архівів України. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2002. – 356 с.
3. Бантыш-Каменский, Д. Н. История Малой России от водворения славян в сей стране до уничтожения гетьманства [Текст] / Д. Н. Бантыш-Каменский. – К. : Час, 1993.
4. Барабаш, Н. О. Рід Білозерських та культурний світ України ХІХ – поч. ХХ століття : нові методологічні підходи : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.06 / Наталія Олександрівна Барабаш. – Д., 2004. – 20 с.
5. Березовська, Т. В. Рід Аркасів : просопографічний портрет на історичному тлі доби [Текст] : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Т. В. Березовська. – О., 2003. – 221 с.
6. Біленький, Є. А. Родинний архів Шодуарів у зібраннях Інституту рукописів НБУ ім. В. І Вернадського [Текст] / Є. А. Біленький // Архіви України. – 2000. – № 4-6. – С. 44-51.
7. Василенко, Н. Выговский [Текст] / Н. Василенко // Энцикл. словарь / под ред. В. Я. Железнова и др. – 7-е изд., перераб.- СПб. : Изд. Рус. библиогр. ин-та Гранат. – Т. 11.
8. Гісцова, Л. З. Родовий фонд Галаганів ЦДІАК України [Текст] / Л. З. Гісцова // Архіви України. – 2000. – № 4-6. – С. 39-44.
9. Гончаренко, М. І. Автобіографія як біографічне джерело [Текст] / М. І. Гончаренко // Укр. біографістика : зб. наук. пр. – К. : БТМ, 1999. – Вип. 2. – С. 221-227.
10. Горбик, В. О. Науково-практична конференція «Український біографічний словник : історія і проблематика створення» (Львів, 8-9 жовтня 1996 р.) [Текст] / В. О. Горбик // Укр. біографістика : зб. наук. пр. – К. : БТМ, 1999. – Вип. 2. – С. 321-325.
11. Горкіна, Л. Академік Михайло Туган-Барановський [Текст] / Л. Горкіна // Київ. старовина. – 1998. – № 6.
12. Губенко, Н. П. Особовий фонд Сірополка ЦДАВО [Текст] / Н. П. Губенко // 2000. – № 1-3. – С. 55-58.
13. Дашкевич, Я. Дослідницькі проблеми генеалогії [Текст] / Я. Дашкевич // Знак. – 1995. – № 9.
14. Дольницький, О. В. Літопис роду Дольницьких [Текст] : документи, матеріали, спогади : генеалогічне дослідження / О. В. Дольницький. – Л. : Вид-во УКУ, 2004.
15. Дунін-Борковський, Ю. До історії української просопографії ХVІІІ ст. [Текст] / Юрій Дунін-Борковський // Записки УНТ у Києві. – 1927. – Кн. 24.
16. Ефименко, А. Я. Из истории борьбы малорусского народа с поляками [Текст] / А. Я. Ефименко // Южная Русь : очерки, исследования и заметки. – СПб., 1905. – Т. 2.
17. Ефименко, А. Я. История украинского народа [Текст] / А. Я. Ефименко. – К. : Лыбидь, 1990.
18. Ісаєвич, Я. Д. Біографічний словник – національний пріоритет [Текст] / Я. Д. Ісаєвич // Укр. біографістика : зб. наук. пр. – К. : БТМ, 1996. – Вип. 1. – С. 7-9.

19. Історичне джерелознавство [Текст] : підручник / Я. С. Калакура, І. Н. Войцехівська, С. Ф. Павленко та ін. – К. : Либідь, 2002.
20. Колобов, О. Документи особового походження як основний елемент джерельної бази для складання біографічного словника [Текст] / О. Колобов // Укр. біогр. словник : історія і проблематика створення : матеріали наук.-практ. конф. (Львів, 8–9 жовтня 1996). – Л., 1997. – С. 59–62.
21. Колобов, О. О. Значення фондів особового походження для історико-біографічних досліджень [Текст] / О. О. Колобов // Укр. біографістика : зб. наук. пр. – К. : БМТ, 1999. – Вип. 2. – С. 202–212.
22. Кононенко, С. І. Фонд роду Симеренків в ДАЧО [Текст] / С. І. Кононенко // Архіви України. – 2000. – № 1–3. – С. 50–55.
23. Костомаров, Н. И. Богдан Хмельницький [Текст] / Н. И. Костомаров. – М., 1994.
24. Крутикова, Н. Сторінки родинної хроніки Гоголів [Текст] / Н. Крутикова // Київ. старовина. – 1998. – № 4. – С. 79–85.
25. Крячок, М. І. Документи родини Алчевських у фондах ЦДАМЛМ України [Текст] / М. І. Крячок // Архіви України. – 1996. – № 4–6. – С. 88–96.
26. Куриленко, Т. В. Видання з української біографістики у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського [Текст] / Т. В. Куриленко // Укр. біографістика : зб. наук. пр. – К. : БМТ, 1999. – Вип. 2. – С. 303–316.
27. Кучеренко, М. Я був їх старший син (рід Михайла Грушевського) [Текст] / М. Кучеренко, С. Панькова, Г. Шевчук ; Музей історії міста Києва ; Історико-меморіальний музей Михайла Грушевського. – К. : Кий, 2006. – 662 с.
28. Ляхоцький, В. П. Джерела до біографії Огієнка в архівосховищах Києва [Текст] / В. П. Ляхоцький // Архіви України. – 2000. – № 4–6. – С. 51–59.
29. Маркевич, Н. История Малороссии [Текст] / Н. Маркевич. – М., 1842. – Т. 2.
30. Матвеева, Л. Академік Володимир Косинський [Текст] / Л. Матвеева // Київ. старовина. – 1998. – № 6.
31. Петрова, О. В. Генеалогія и поиск документов личного происхождения XIX – начала XX века [Текст] / О. В. Петрова // Советские архивы. – 1973. – № 2. – С. 33–34.
32. Петровський, М. П. Три Поповичі [Текст] : з укр. просопографії XVII ст. / М. П. Петровський // Записки Ніжинського ІНО. – 1927. – Кн. 7.
33. Пінчук, Ю. Спогади Аліни Костомарової як історико-біографічне джерело [Текст] / Ю. Пінчук // Іст. журнал. – 2003. – № 1.
34. Постійна комісія УАН-ВУАН для складання Біографічного словника діячів України. 1918–1933 [Текст] : Документи. Матеріали. Дослідження / авт.-упоряд. С. М. Ляшко. – К. : НБУВ, 2003.
35. Процюк, С. Академік Петро Капіца [Текст] / С. Процюк // Сучасність. – 1980. – № 4.
36. Редакційна інструкція Українського біографічного словника [Текст] // Укр. біографістика : зб. наук. пр. – К. : БМТ, 1996. – Вип. 1. – С. 50–58.

37. Сарбей, В. Академік Орест Левицький [Текст] / В. Сарбей, Л. Москвич // Київ. старовина – 1998. – № 6.
38. Сенютович-Бережний, В. Рід і родина Виговських [Текст] / В. Сенютович-Бережний // Укр. історик. – 1970. – № 1–3.
39. Служинська, З. Рід Білинських [Текст] / З. Служинська. – Л. : Арсенал, 1998. – 262 с.
40. Українки в історії [Текст] / ред. : С. Андрусів, Ю. Багаліка, М. Богачевська-Хом'як та ін. – К. : Либідь, 2004. – 326 с. : іл.
41. Українська історична біографістика [Текст] : забуте і невідоме / ред. М. М. Алексієвець. – Т. : Лілея, 2005. – Ч. 1. – 352 с.
42. Українські діячі XVII ст. : Роман Ракушка-Романовський [Текст] // Записки ІФВ УАН. – 1931. – Кн. 26.
43. Целуйко, О. П. Рід Даниловичів у кінці XVI – на початку XVIII ст. [Текст] : історико-генеалогічне дослідження : авторефер. дис. ... канд. іст. наук. : 07.00.06 / О. П. Целуйко ; Львів. нац. ун-т. – Л., 2003. – 20 с.
44. Чишко, В. С. Біографічна традиція та наукова біографія в історії і сучасності України [Текст] / В. С. Чишко ; НАН України ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; Ін-т біогр. досліджень. – К. : БМТ, 1996. – 239 с.
45. Чишко, В. С. Основні принципи створення Українського біографічного словника [Текст] / В. С. Чишко // Укр. біографістика : зб. наук. пр. – К. : БТМ, 1999. – Вип. 2. – С. 6–18.
46. Щоденник Є. В. Гоголь (Бикової), В. І. Бикова, М. В. Бикової (Рахубовської) // Київ. старовина. – 1998. – № 4. – С. 85–93.

Лобко Н. В. Сучасні біографічні та генеалогічні дослідження: шляхи зближення та трансформації.

Ключові слова: генеалогія, біографістика, джерелознавство.

На прикладі показових для останніх десятиліть вітчизняних праць порівнюється предмет, об'єкт, мета і джерела генеалогічних і біографічних досліджень. На основі аналізу змін, що відбуваються в історико-біографічних та історико-генеалогічних дослідженнях останнього часу автор доходить висновку про їхнє зближення та висовує припущення про поступову трансформацію окремих біографічних і генеалогічних досліджень у єдині історико-генеалогічно-біографічні дослідження.

Lobko N. V. Contemporary biographical and genealogical studies: ways of convergence and transformation.

Key words: genealogy, biography science, science about source.

On the example of data for last decades of state research, one compares subject, object, goal and sources of genealogical and bibliographic studies. On the analysis of changes, which happened in the current historical-bibliographic and historical-genealogical research, the author came to the conclusion about

their convergence and suggested the gradual transformation of individual biographical and genealogical studies in the united historical-geneological-biographical studies.

Лобко Н. В. Современные биографические и генеалогические исследования: пути сближения и трансформации.

Ключевые слова: генеалогия, биографистика, источниковедение.

На примере показательных для последних десятилетий отечественных трудов сравнивается предмет, объект, цель и источники генеалогических и биографических исследований. На основе анализа изменений, происходящих в историко-биографических и историко-генеалогических исследованиях последнего времени автор приходит к выводу об их сближении и выдвигает предположение о постепенной трансформации отдельных биографических и генеалогических исследований в единые историко-генеолого-биографические исследования.